

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

NÁZEV PRÁCE: Péče o zevnějšek z pohledu chlapců

AUTORKA PRÁCE: Anna Cutychová

Bakalářská práce Anny Cutychové je zaměřena na postoj adolescentních chlapců a dívek k chlapeckému vzhledu. Navazuje tak na sérii závěrečných prací, které se zabývají adolescentním ideálem dívčí a chlapecké krásy (optimálním vzhledem). Jejich společným východiskem je, že k tématu, které je obvykle nahlíženo z pozic psychologie osobnosti a vývojové psychologie, přistupují s využitím genderové perspektivy. Ta dovoluje vidět vzhledový ideál v kontextu kulturních představ o maskulinitě a femininitě a jejich vzájemném vztahu. Dosavadní výzkumy se soustřeďovaly zejména na ženský vzhled, protože pro definici femininity je fyzická atraktivita významnější atribut než pro definici maskulinity. Ze dvou důvodů však má smysl uvažovat o změně výzkumných zaměření: a) genderové role prodělávají velké změny, v jejichž důsledku lze předpokládat, že se do maskulinity dostává více požadavků na atraktivní vzhled, b) tělesné změny v dospívání obrací pozornost dívek i chlapců ke svému vzhledu, který je nutně kulturně i skupinově regulovaný. I když se v definici maskulinity neklade takový důraz na fyzickou KRÁSU, vzhled chlapců je bezpochyby individuálně i skupinově významným fenoménem.

Kategorie gender je v bakalářské práci zahrnuta. Bohužel však není dostatečně využita, a to ani v analýze, ani v teoretické části. Autorka zůstala u deskripce postojů a jednoduchých praktik, ale nepustila se do rozboru tlaků působících na chlapce, kteří chtějí NĚJAK vypadat a určitými kroky se k tomu dostávají (a na dívky hodnotící chlapce). Jaké tlaky to jsou a jaké rozpory mezi nimi vznikají? Jakou volnost pro individuální strategie nabízí ideál, který dospívající čerpají z širší kultury a z vrstevnické skupiny? Kdy / v čem je společenský ideál zprostředkovaný skupinovým a kdy / v čem stojí proti sobě, takže vytváří prostor pro vyjednávání? V jaké míře je ideál vnímaný jako kulturní (móda) a jako přirozeně-tělesný? Jakou roli při vytváření očekávání, praktik a hodnocení hraje vlastní genderová kategorie a jakou roli opačná genderová kategorie? Za jakých okolností je postavení chlapce ve skupině determinováno shodou jeho vzhledu se skupinovou normou a kdy naopak vlastní vzhled ustupuje do pozadí (a čím je nahrazen)? Nakolik jsou tyto změny rétorické (případně neuvědomované, pokud je vzhled skryt v jiných charakteristikách) nebo reálné (tj. zda odpovídají projevům jednotlivých dětí v kolektivu)? Je škoda, že na podobné otázky bakalářský výzkum neodpovídá (nebo jen zběžně). Při obhajobě by alespoň některé z naznačených otázek mohla autorka zkusit zodpovědět.

Teoretická část obsahuje většinu relevantních témat. Problémem je však neproblematičnost předložených informací. Autorka využívá prameny k tomu, aby z nich poskládala obrázek toho, „jak to je“, namísto toho, aby si s pomocí neshod mezi publikacemi kladla otázky. Vcelku nelze k teoretické části nic zásadního namítat, protože neobsahuje žádné chybné údaje a je přehledně, systematicky vystavěná. Nepřináší ale ani nic nového. To je ovšem obecnější problém práce. Ani výzkum totiž v tématu neotvírá téměř žádné nové obzory a nedává nové odpovědi.

Práce vznikala ve velmi krátké době. To se projevuje nejen na hloubce analýz vybrané literatury i shromážděných dat, ale i na samotném sběru dat, zejména rozhovorech. Rozhovory byly vedeny dost deskriptivně, byla v nich spíše mechanicky uplatňována struktura připravených otázek, čímž nevznikl prostor pro vyprávění o konkrétních událostech a pocitech týkajících se vzhledu. V analyzovaných datech tak chybí zážitky se situacemi, kdy byl vzhled kritizován a kdy byl naopak oceňován, jaké faktory do hodnocení vzhledu intervenovaly, jaké konkrétní postupy chlapci pro své úpravy používali a jak se o nich i o konečné podobě, o níž usilují, rozhodovali.

Ačkoliv bych byla ráda, aby teoretická část byla analytičtější a aby empirická část obsahovala lépe dotažené analýzy, výsledný text práce nakonec nepovažuji za nekvalitní. Vzhledem k řadě osobních důvodů autorky vznikala práce v rekordně krátkém čase. To nelze chápat jako omluvu. Ovšem na druhou stranu lze říci, že na to, v jak omezeném prostoru práce vznikala, je až překvapivé, jak povedený výsledný text je. Naznačuje to, že autorka má dobrý potenciál. Doufám, že zkušenost s bakalářskou prací bude autorce poučením pro další podobné úkoly, kterým bude věnovat náležitý čas a úsilí.

Závěr: Bakalářskou práci Anny Cutychové doporučuji k obhajobě.